

місцевих фінансових ресурсів; оптимально використовувати існуючий потенціал для розвитку міжнародного та транскордонного співробітництва; усунути диспропорції в соціально-економічному розвитку територіальних громад і покращити інвестиційний клімат в таких громадах.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk>
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Розпорядження Кабінету міністрів України від 01.04.2014 № 333-2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України від 05.02.2015. № 157-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
4. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/kaznachejstvo-informuye/obyednani-teritorialni-gromadi>
5. Парубець О. М., Ільчук В. П., Сугоняко Д. О. Місцеві фінанси : навч. посібн. Чернігів : 2020. 344 с.
6. Парубець О. М., Сугоняко Д. О. Науково-теоретичні підходи до забезпечення прозорості використання публічних фінансів в Україні. Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень : колектив. монографія / за заг. ред. В. П. Ільчука, – Чернігів : ЧНТУ, 2018. С. 29-35.

Ніколаєнко Ю. В., д.е.н., професор

Корицька А. Є., Іванов В. В., здобувачі вищої освіти 4 курсу групи ФК-171

Національний університет "Чернігівська політехніка" (м. Чернігів, Україна)

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Непрогнозовані внутрішні та зовнішні фактори впливу на фінансові відносини банківського сектору зумовлюють утворення проблемних зон, що потребують негайного вирішення. Одним з найактуальніших питань постає проблема прострочення кредитів та їх неповернення, що дестабілізує процеси у банківській сфері, спричинює банкрутство банківських установ, що призводить до уповільнення розподілу капіталу, знижує якість кредитних портфелів. Слід відмітити те, що жодний банк не може бути захищений від створення у кредитному портфелі проблемних заборгованостей і не належного реагування менеджменту. Це призводить до збитків і негативно впливає на фінансову систему на всіх рівнях функціонування. Україна знаходиться в умовах фінансово-економічної кризи із-за складної епідеміологічної ситуації, відбулося погіршення платоспроможності позичальників. Вищезазначені фактори призводять до значних витрат банківських установ і використання механізму реструктуризації для оптимального врахування інтересів усіх учасників кредитного процесу.

Міжнародний валютний фонд визначає, що після 90 днів в разі не повернення відсотків або тіла, кредит вважається проблемним. Дані кредити призводять до низку негативних явищ, таких як зниження рівня рентабельності, розбалансованості активів та пасивів, зниження кредитних рейтингів та інвестиційної привабливості банківський установи.

Згідно вищезазначеної статистики, можна зробити висновок, що частка проблемних кредитів в кредитних портфелях банків зростає і необхідним є збільшення суми відрахувань у резерв на можливі кредитні збитки. Чим більше буде відрахувань у резерв за кредитними операціями, тим менш ефективно використовується капітал банків.

Зазначений ефект посилюється зростання витрат на адміністрування проблемної заборгованості.

Таблиця 1 – Динаміка часток резервів за активними операціями та недіючих кредитів 2016-2020 рр.

Рік	2016	2017	2018	2019	2020
Недіючі кредити, млрд. грн.	540,2	595	630,8	530,8	575,4
Частка резервів за активними операціями у кредитному портфелі, %	48,15	49,57	49,69	47,61	47,68
Частка недіючих кредитів у кредитному портфелі, %	53,7	54,54	52,85	48,36	48,92

Джерело: складено автором на основі [1,2]

Протягом 2017-2018 рр. частка проблемних кредитів становила понад 50 %, що свідчить про вагомі проблеми у сфері кредитування. У 2019-му році ситуація покращилась, але за рахунок розповсюдження вірусу COVID-2019 ситуація погіршилася, зросла недіючих позик, частка яких у 2020-му склала 48,92% обсягу всіх резервів. Зазначена статистика має негативний вплив, а саме стримує розвиток банківської системи України. В умовах погіршення світової фінансової кризи прогнозованим є значне підвищення обсягів таких кредитів, що є негативним явищем та приносить великий удар на діяльність банківської сфери України.

На нашу думку, реструктуризація є одним з найкращих методів роботи з заборгованістю, а саме за рахунок наступних переваг, а саме зменшення суми платежу за кредитом на певний термін, відтермінування та розподіл заборгованості на певний термін, відсутність витрат на стягнення боргу, збереження позитивної кредитної історії позичальника та клієнтської бази банку.

Вивчаючи різноманітні методи реструктуризації слід відмітити, що кожен з нижчезазначених методів має свої особливості як і для кредитора так і для позичальника. (табл.2)

Таблиця 2– Основні методи реструктуризації

Метод	Вплив на позичальника	Вплив на кредитора
Пролонгація кредиту	Зменшення щомісячних платежів за рахунок збільшення терміну кредитування	Отримання прибутку за рахунок більшу терміну кредитування
Кредитні канікули	Тимчасове зменшення навантаження зі сторони банку	Відсутність втрат, гальмування процесів погіршення якості кредитних портфелів.
Рефінансування	Погашення проблемного кредиту при умові видачі додаткової суми	Збільшення кредитних обсягів та прибутку від наданого кредиту
Міжбанківське кредитування	Зменшення навантаження зі сторони банку і в той же час в подальшому збільшення суми виплат	Можливість повернення тіла кредитів та збільшення прибутку банку за рахунок подальших більших виплат

Продовження таблиці 1

Скасування пені та штрафних санкцій	Створення довіри та зменшення переplat, але комбінування з іншими методами	Відсутність суттєвих збитків зі сторони кредитора і зменшення ризику неповернення
-------------------------------------	--	---

Переведення на інших осіб	Зняття зобов'язання з особи, новий позичальник з заставою	Покращення якості кредитного портфеля
---------------------------	---	---------------------------------------

Джерело: складено автором на основі [3,4]

Через високу кількість бюрократичних процедур та загальних проблем з реструктуризація залишається непопулярною в українській банківській системі. Незважаючи на наявність пільг для учасників реструктуризації можна спостерігати некоректність механізму даного процесу.

Для покращення даної ситуації необхідним є: повне використання інструментарії для реструктуризації в Україні; покращення нормативно-правової бази даного процесу; провадження на державному рівні збалансованої процедури реструктуризації; розробка на законодавчому рівні ефективного механізму вищезазначеного процесу.

Список використаних джерел

1. Основні показники діяльності банків. URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/>
2. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/NPL_AO_2020-04-01.xlsx
3. Болгар Т. М. Проблемні кредити у банківській діяльності в умовах фінансової кризи : монографія. Кременчук : Видавництво ПП Щербатих О. В., 2013. 372 с
4. Азізова К. М., Полтавська Є. О. Дослідження методів управління проблемними кредитами банку. Вісник Міжнародного слов'янського університету. Сер. : Економічні науки. 2013. Т. 16. № 1-2. С. 102-110.
- 5.

Ніколаєнко Ю. В., д.е.н., професор

Корицька А. Є., Онопрієнко А.В., здобувачі вищої освіти 4 курсу групи ФК-171
Національний університет "Чернігівська політехніка" (м. Чернігів, Україна)

ФІНАНСОВИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ

На сьогоднішній день Україна знаходиться на етапі фінансово-економічної кризи. В даний час актуальним є розуміння стійкості банківської системи до зовнішніх умов, що неможливо контролювати, а лише мінімізувати вплив чинників на її діяльність. Слід відмітити про те, що останнім часом спостерігалася фінансова стабільність, ліквідність, покращення якості активів та зменшення ризиків у банківській діяльності. Із-за відсутності ефективного управління ризиками, їх недостатньо швидке виявлення та їх раннього попередження, моніторингу та контролю за ризиками з використанням сучасних інструментів регулювання банківська система все ж таки не має достатнього розвитку а також гальмує процесу становлення фінансової стабілізації.

Незважаючи на заходи в банках щодо зниження деяких ризиків, в тому числі кредитного, залишається не вирішеною проблема підвищення якості кредитних портфелів банків, що стримує кредитування економіки та негативно впливає на ефективність та стабільність банківської діяльності в контексті забезпечення прибутковості, ліквідності, розвитку на інноваційних засадах.

Таблиця 1 – Аналіз рентабельності капіталу банківського сектору України,%

Показники	2016	2017	2018	2019
Рентабельність капіталу	116,7	-15,8	14,7	34,2
Рентабельність активів	-12,6	-1,9	1,7	4,4